

Skema til afrapportering af ViD projekter
Videncenter for Dyrevelfærd
2015

OBS: Det med gult markerede bedes behandlet fortroligt, indtil resultaterne af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse er blevet offentliggjort i et internationalt tidsskrift med peer review (forventeligt i foråret 2016)

1. Projekttitle:

Avl for forbedret velfærd hos racehunde

2. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Gennemgående personer i projektet:

- Professor Peter Sandøe (projektleder), Institut for Produktionsdyr og Heste (IPH), Københavns Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet (KU SUND), Grønnegårdsvej 8, 1870 Frederiksberg C, tlf: 21497292, email: pes@sund.ku.dk
- Dyrlæge og ph.d. Iben Meyer (ansat som post.doc. på projektet), IPH, KU SUND, Grønnegårdsvej 8, 1870 Frederiksberg C. tlf: 30233879 Nuværende email: iben@dyreadfaerds konsulenten.dk
- Professor Björn Forkman, IPH, KU SUND, Grønnegårdsvej 8, 1870 Frederiksberg C. tlf: 35 33 35 81, email: bjf@sund.ku.dk
- Professor Merete Fredholm, Institut for Klinisk Veterinær- og Husdyrvidenskab, KU SUND, Grønnegårdsvej 3, 1870 Frederiksberg C, tlf: 35 33 30 74, email: mf@sund.ku.dk
- Dyrlæge Merete Holst Nissen, Hospitalschef på Universitetshospitalet for Familiedyr, KU SUND, Dyrlægevej 16, 1870 Frederiksberg C., tlf: 40 47 35 87, email: mehn@sund.ku.dk

Gennemgående nationale eksterne samarbejdspartnere:

- Helle Friis Proschowsky, specialkonsulent i Dansk Kennel Klub (DKK)
- Vibeke Knudsen, daværende kommunikationskonsulent i DKK

Øvrige nationale samarbejdspartnere:

- Den Danske Dyrlægeforening, Sektion vedr. Hund, Kat og Smådyr, ved daværende formand Karina Ryborg og bestyrelsesmedlem Niels Filtenborg-Barnkob (delprojekt 1)
- Thomas Bøker Lund, adjunkt i fødevarer sociologi ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet (delprojekt 2)

International følgegruppe:

- James Serpell, professor i Humane Ethics & Animal Welfare, University of Pennsylvania, School of Veterinary Medicine, USA
- Brenda Bonnett, selvstændig konsulent inden for veterinær epidemiologi og før det lektor

ved Ontario Veterinary College, University of Guelph, Canada

- Dan O'Neill, companion animal epidemiologist ved Royal Veterinary College, UK

3. Populærvideenskabeligt dansk resumé (max 250 ord)

Forskningsprojektet Avl for forbedret velfærd hos racehunde, har søgt at bidrage til forebyggelsen af avlsrelaterede velfærdsproblemer hos racehunde. Dette er sket gennem to delprojekter, hvis resultater findes på hjemmesiden dyreetik.dk.

Det første har undersøgt mulighederne for at etablere et dansk sygdomsregister for familiedyr. Et sådant register findes ikke pt., men vil kunne øge vores viden om avlsrelaterede velfærdsproblemer hos racehunde og om, hvad der kan gøres for at forebygge disse. Undersøgelsens resultater, der primært bygger på interviews af relevante personer, er fremlagt i en rapport, der forsøger at give svar på flg. spørgsmål: Hvilke formål skal et sådant register opfylde? Hvordan motiverer man de praktiserende dyrlæger til at bidrage med data? Hvordan bringes data fra dyrlægernes journaler til et fælles register? Hvordan skal et sådant register administreres og finansieres. Der er hermed skabt grundlag for videre arbejde med at etablere et dansk sygdomsregister for familiedyr.

Det andet delprojekt har undersøgt holdninger og forventninger til hunde blandt ejere af forskellige hunderacer, heriblandt racer med ekstreme træk. Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskema undersøgelse rettet til 3000 ejere af fire forskellige racer. Ejerne er blevet spurgt om deres forventninger til en hund, deres forberedelser til at anskaffe hund, deres hverdag med hunden og hvor følelsesmæssigt knyttet de er til hunden. Undersøgelsen er blandt andet kommet frem til, at ejere af brachycephale hunderacer i gennemsnit har en særligt stærk følelsesmæssig tilknytning til deres hund. Der er hermed godtgjort, et behov for at fokusere på baggrunden for efterspørgslen af racehunde med avlsrelaterede velfærdsproblemer.

4. Populærvideenskabeligt engelsk resumé (max 250 ord):

The research project Breeding for improved welfare in purebred dogs aimed to contribute to the prevention of breeding related welfare problems in purebred dogs. The result of two subprojects are presented at the homepage www.dyreetik.dk.

The first subproject investigated the possibilities of establishing a Danish disease registration system for companion animals. Currently such a registry doesn't exist, but it could contribute to increased knowledge about breeding related problems in dogs and how to prevent these. The results are based primarily on interviews with relevant stakeholders, and are presented in a report, trying to answer the following questions: What purpose should the registry fulfil? How can vets be motivated to report data? How are data reported to a central registry? How should a registry be managed and financed? With this, a foundation is made for future work on the establishment of a Danish disease registry for companion animals.

The second subproject investigated attitudes and expectations to dogs among owners of different dog breeds, including breeds with extreme conformation. The project was carried out as a questionnaire addressed to 3000 owners of four different breeds. The owners were asked about their expectations to a dog, preparations to acquiring a dog, their life with the dog and how attached they were to the dog. The results show that owners of brachycephalic dogs on average have the highest level of attachment to their dogs. This establishes a need to focus on the motives behind the demand for dogs with breeding related welfare problems.

5. Videnskabeligt dansk resumé af projektets formål, udførelse, væsentligste resultater og konklusion (max 500 ord):

Det overordnede formål med forskningsprojektet Avl for forbedret velfærd hos racehunde var at bidrage til forebyggelsen af avlsrelaterede velfærdsproblemer hos racehunde. Dette er søgt opnået, ved at forfølge to delmål. Det første delmål var at undersøge muligheder for og udfordringer ved at udvikle og implementere et sygdomsregister for familiedyr i Danmark. Implementering af et sådant system hos en væsentlig andel af danske dyrehospitaler og -klinikker vil kunne skabe grundlag for at følge udviklingen af avlsbetingede velfærdsproblemer hos racehunde og dermed skabe det nødvendige videns grundlag for at iværksætte initiativer til at forebygge disse. Det andet delmål var at undersøge, hvilke holdninger og forventninger hos hvalpekøberne, der skaber grobund for avl af hunde med ekstreme træk og deraf følgende øget sygdomsforekomst, fx avl af hunde med meget korte snuder. Resultaterne af denne undersøgelse skal undersøge behovet for at se på efterspørgslen efter hunde med ekstreme træk (frem for som hidtil at fokusere på udbuddet). Det første delprojekt blev gennemført ved hjælp af en semi-strukturerede interviews med 16 nationale og internationale forskere og andre interessenter. Gennem disse interviews og gennemgang af relevant litteratur omhandlende sygdoms registrering, data ekstraktion fra elektroniske patient journaler, epidemiologisk forskning og evidens-baseret veterinær medicin, blev muligheder for, udfordringer ved og ønsker til et fremtidigt dansk sygdomsregister for familiedyr identificeret og samlet i en rapport. Rapporten har blandt andet påpeget vigtigheden af at afgøre, hvad registret skal anvendes til samt vigtigheden af at motivere og engagere de praktiserende smådyrsdyrlæger til at bidrage til registret. Den har desuden skitseret en række muligheder for at anvende allerede eksisterende diagnosekode systemer samt muligheder for internationalt samarbejde og sparring. I forlængelse af rapportens offentliggørelse, blev der afholdt en workshop med nationale og internationale oplægsholdere og deltagere. Her blev grundlaget lagt for et fremtidigt samarbejde om et sygdomsregister mellem Fødevarestyrelsen, Dyrlægeforeningen, Universitetet og forskellige interessent-grupper.

Det andet delprojekt blev gennemført som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, hvor 3000 ejere af hunde af fire forskellige racer, rekrutteret fra Dansk Hunderegisters database, blev inviteret til at deltage. Tre af disse er såkaldte brachycephale racer med dokumenterede avlsrelaterede velfærdsproblemer: fransk bulldog, Chi-Hua-Hua og Cavalier King Charles spaniel. Den fjerde race, cairn terrier, er relativt sund og har en længere snude. Ejere der ønskede at besvare undersøgelsen manuelt havde mulighed for dette. Med hjælp fra Dansk Hunderegister, blev de ejere identificeret, der indenfor de seneste 5 år havde registreret en hund af en af de fire racer. Herefter blev 750 ejere af hver af de fire racer tilfældigt udvalgt til deltagelse. I alt 896 hundeejere besvarede spørgeskemaet. Hundeejernes følelsesmæssige tilknytning til deres hund blev målt ved hjælp af den såkaldte Lexington Attachment to Pets Scale. Det viste sig, at ejerne af de brachycephale racer i gennemsnit er tættere knyttet til deres hunde end ejerne af cairn terriere. For øjeblikket arbejdes der på at færdiggøre manuskriptet til en artikel, som kan sendes til et internationalt tidsskrift med peer review. Artiklen forventes indsendt januar 2016. Efter videnskabelig publicering vil resultaterne blive formidlet til en dansk offentlighed via Dansk VeterinærTidsskrift, Hunden eller lign.

6. Baggrund for projektet:

I Rapport fra Arbejdsgruppen vedrørende Avl af Dyr (FVM, 2013) påpeges ”en række alvorlige velfærdsmæssige problemer knyttet til avl af racehunde”. Disse problemer er ifølge rapporten både forårsaget af avl efter ekstreme egenskaber (såkaldt overtypning) og af øget forekomst af arveligt betingede sygdomme, der bl.a. er baseret på avl med for få individer. Rapporten indeholder en række anbefalinger til, hvordan man kan forsøge at løse problemerne og en af anbefalingerne lyder, at der bør skabes større gennemskuelse mht. forekomsten af sundhedsproblemer blandt familiedyr samt konsekvenser vedrørende avl af hobby- og familiedyr. I modsætning til hvad der gælder for landbrugsdyrene, foregår der i dag ikke nogen systematisk registrering af sygdomsforekomsten hos hund i Danmark. Hvis man ønsker at forbedre velfærden hos racehunde i Danmark, er den manglende viden om sygdomsforekomst problematisk. Ofte vil man skulle ekstrapolere ud fra epidemiologiske studier foretaget i udlandet, og man vil ikke på populationsniveau være i stand til at måle effekten af de eventuelle tiltag, der iværksættes.

Arbejdsgruppen vedrørende Avl af Dyr påpeger muligheden for, at praktiserende dyrlæger kan bidrage til registrering af relevant information om sundhedsproblemer. Ved etablering af et system til registrering af sygdomsforekomst hos familiedyr, som er koblet op til de smådyrspraktiserendes patient journal systemer, vil det være muligt at give forskere ved relevante forskningsinstitutioner adgang til informationer om familiedyrenes sygdomme på nationalt plan. Der vil herved være skabt grundlag for fremtidig forskning ikke alene i forekomsten og udbredelsen af racehundes sundhedsproblemer, men også i sammenhængen mellem avl og sygdomme.

Problemstillingen omkring manglende registrering af sundhedsproblemer hos familiedyr er forsøgt adresseret flere steder i udlandet. Sverige har en høj grad af forsikrede dyr, og via data fra forsikrings-selskabet Agria, har det her været muligt at danne sig et billede af sygdomsforekomsten hos forskellige dyrearter (Bonnett and Egenvall: Age patterns of disease and death in insured Swedish dogs, cats and horses, *Journal of comparative pathology*, 2010, Vol.142 Suppl. 1). I Storbritannien har man oprettet ”VetCompass”, som er et system til opsamling af sygdomsdata med henblik på at forbedre velfærden hos familiedyr (O’Neill: Pointing the way to improved welfare for companion animals, *The Veterinary Record*, 2013, Vol. 173 (10)). Endelig er der pt. igangsat et samarbejde mellem den norske og svenske dyrlægeforening om at udvikle et fælles nordisk system, Pyramidion, til sygdomsregistrering.

Der findes allerede omfattende videnskabelig dokumentation for sammenhængen mellem avl for ekstreme træk hos racehunde og forekomsten af forskellige sygdomme, der ikke alene påvirker livslængden hos de berørte hunde, men også har dramatiske konsekvenser for hundenes velfærd. Tidligere har fokus for dette problem især været rettet mod udstillingsverdenen og raceklubberne, men som det også fremgår af Rapport fra Arbejdsgruppen vedrørende Avl af Dyr er det ikke muligt at ændre avlen gennem påvirkning af raceklubberne alene. Det er nødvendigt at påvirke efterspørgslen efter de ekstreme hunde. Der er endnu ikke foretaget meget forskning af, hvad der får potentielle hundeejere til at efterspørge brachycephale racer og andre racer med ekstreme træk. Der foreligger dog et veterinært speciale, hvor der dels er foretaget en litteraturgennemgang, og dels er gennemført kvalitative interviews med ejere af brachycephale hunde (Hansen, 2012: Besnærende brachycephalt). Disse interviews peger, i lighed med et britisk studie (Packer et al: Do dog owners perceive the clinical signs related to conformational inherited disorders as ‘normal’ for the breed? A potential constraint to improving canine welfare, *Animal Welfare* 2012, 21(S1)), på,

at ejere af bulldogs ser snorke- og gryntelyde som normale og charmerende træk ved racen, og ikke som et tegn på vejrtrækningsproblemer. Ved at øge vores viden om holdninger og forventninger samt overvejelser omkring anskaffelse af hunde blandt ejere af hunde med og uden ekstreme træk, er det muligt at forbedre forståelsen af, hvad der påvirker efterspørgslen efter ekstreme hunde. Med en sådan forståelse, vil det blive muligt at iværksætte tiltag, der kan påvirke de potentielle hundeejere i retning af at vælge sundere hunde.

7. Beskrivelse af projektets formål, hypoteser samt materialer og metoder:

Det overordnede formål med projektet var at bidrage til at muliggøre forebyggelse af avlsbetingede velfærdsproblemer hos racehunde. Dette formål blev forfulgt gennem to delprojekter:

1. Første delprojekt, der i en rapport skulle beskrive mulighederne for og udfordringerne ved at udvikle og implementere et Dansk sygdomsregistrerings system for familiedyr. Implementering af et sådant system hos en væsentlig andel af danske dyrehospitaler og -klinikker vil kunne skabe grundlag for at følge udviklingen af avlsbetingede velfærdsproblemer hos racehunde og for at iværksætte initiativer til at forebygge disse.
2. Andet delprojekt, der skulle undersøge hvilke holdninger og forventninger hos hvalpekøberne, der skaber grobund for avl af hunde med ekstreme træk og deraf følgende øget sygdomsforekomst, fx avl af hunde med meget korte snuder. Resultaterne af denne undersøgelse vil skabe grundlag for valg af virkemidler, der kan tjene til at mindske efterspørgslen efter hunde med ekstreme træk.

Dataindsamlingen til det første delprojekt er gennemført som en række interviews med relevante forskere og interessenter, samt gennemgang af relevant litteratur om sygdoms registrering, data ekstraktion fra elektroniske patient journaler, epidemiologisk forskning og evidens-baseret veterinær medicin. Der er indsamlet information om lignende initiativer til at udvikle og implementere sygdomsregistre hos familiedyr, dels internationalt dels tidligere i Danmark. Desuden er der samlet information om lignende initiativer på hesteområdet samt om ønsker og holdninger blandt forskellige interessenter.

I det andet delprojekt har hypotesen været at ejere af hunde med ekstreme træk adskiller sig fra andre hundeejere i forhold til, hvilke motivationer, der ligger bag valget af hund, hvilke overvejelser ejerne har haft og hvilke forventninger ejerne har til deres hunde. Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskema undersøgelse. Ejere af hunde af racen chihuahua, cairn terrier, fransk bulldog og cavalier king charles spaniel, er blevet inviteret til at deltage. Dansk Hunderegister har leveret navne og adresser på ejere af disse racer, der har registreret deres hund indenfor de seneste 5 år og der er herefter lavet et tilfældigt udvalg af 750 ejere fra hver racegruppe. Disse ejere har modtaget et brev med posten med invitation til deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen, enten i en elektronisk version, eller, hvis hundeejerne ønskede det, ved at få en printet version af skemaet tilsendt. Der blev sendt remindere ud til de hundeejere, der ikke havde svaret efter nogle uger. Spørgeskemaet blev udviklet af projektets deltagere, mens Userneeds A/S stod for opsætning af den elektroniske version af spørgeskemaet samt indsamling af svarene på den elektroniske version. Inden igangsættelse af undersøgelsen gennemførte Userneeds en pilot undersøgelse af spørgeskemaet blandt deres eget panel af deltagere med hund. Data fra

spørgeskemaundersøgelsen blev underkastet statistiske analyser for at afdække eventuelle sammenhænge mellem hunderace og ejernes holdninger og forventninger til hunde, deres grad af planlægning før anskaffelse, deres hverdag med hunden samt deres følelsesmæssige tilknytning til hunden. I analyserne er der kontrolleret for effekten af demografiske variable samt af skjulte sammenhænge mellem de forskellige variable.

8. Oversigt over projektets samlede resultater (herunder hvordan resultaterne bidrager til at opfylde projektets formål):

Første delprojekt har resulteret i en rapport, ”Developing and implementing a Danish disease registration system for companion animals. A report on past experience, and opportunities and challenges ahead” og en workshop afholdt på Københavns Universitet d.25. september 2015. Ved workshoppen deltog både nationale og internationale oplægsholdere og deltagere. Både rapporten og workshoppen vil forhåbentlig bidrage til det videre arbejde med og samarbejde omkring et Dansk Sygdomsregister for familiedyr. Rapporten har blandt andet påpeget vigtigheden af at afgøre, hvad registret skal anvendes til samt vigtigheden af at motivere og engagere de praktiserende smådyrsdyrlæger til at bidrage til registret. Den har desuden skitseret en række muligheder for at anvende allerede eksisterende diagnosekode systemer samt muligheder for internationalt samarbejde og sparring, herunder muligheden for at blive en del af det Nordiske samarbejde om et en fælles sygdomsdiagnosekode, Pyramidion, og muligheden for at implementere en dansk version af VetCompass. Hvis et Dansk sygdomsregister for familiedyr bliver etableret, vil større viden om forekomsten og udbredelsen af forskellige sygdomme hos racehunde, samt effekten af eventuelle avlsrelaterede initiativer, kunne bidrage effektivt til forebyggelsen af avlsrelaterede sygdomme hos racehunde.

Resultaterne fra det andet delprojekt viser, at ejerne af de brachycephale racer i gennemsnit er tættere knyttet til deres hunde end ejerne af cairn terriere. Desuden fremgår det, at ejerne af visse ekstreme racer, ikke mindst chi-hua-hua, i meget begrænset omfang søger information, inden de anskaffer sig hund. For øjeblikket arbejdes der på at færdiggøre manuskriptet til en artikel baseret på resultaterne, som kan sendes til et internationalt tidsskrift med peer review. Artiklen forventes indsendt januar 2016. Efter videnskabelig publicering vil resultaterne blive formidlet til en dansk offentlighed via Dansk VeterinærTidsskrift, Hunden eller lign. De fundne resultater understøtter hypotesen om, at det for at forebygge velfærdsproblemer hos brachycephale hunde er nødvendigt at fokusere på holdninger hos potentielle hvalpekøbere.

9. Diskussion af projektets resultater:

Se 8.

10. Konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):

Der er skabt et videns grundlag og en forståelse mellem centrale interessenter, som sikrer bred

opbakning til, at der etableres et dansk sygdomsregister for familiedyr. Der kan dog være brug for at støtte det videre praktiske arbejde og koordinering mellem interessenter med henblik på at få tingene til at ske.

Via spørgeskemaundersøgelsen er der dokumenteret et behov for at påvirke holdninger hos potentielle hvalpekøbere med henblik på at forebygge velfærdsproblemer hos brachycephale hunde. I lyset heraf kunne der være behov for initiativer til at udvirke den nævnte holdningspåvirkning.

11. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Publikationer:

- Hansen, I.K. (2014). Avl for forbedret velfærd hos racehunde. Dansk Veterinær Tidsskrift, 08 (s.13-15).
- Meyer, I., Sandøe, P. (2015). Developing and implementing a Danish disease registration system for companion animals. A report on past experience, and opportunities and challenges ahead. Copenhagen: University of Copenhagen.
- Proschowsky, H.F. (2014). Skal det endelig lykkes at etablere et sygdomsregister i Danmark? Journalen, nr 3 (s.8-9).
- Rindom, P. (2014). Diagnoseregister skal bane vej for bedre velfærd og sundhed hos familiedyrene. Dansk Veterinær Tidsskrift, 05 (s.22-24).
- Sandøe, P. (2014). Dyr lægejournaler kan belyse velfærd-problemer hos hunde og katte. Dyreetiks klumme i Dyr lægen, 1 (s.2-3).
- Sandøe, P., Meyer, I. H. C., Fredholm, M., & Proschowsky, H. F. (2014). Selektiv avl af racehunde og -katte: kan den ske på en velfærdsmæssigt forsvarlig måde?. I Dyrevelfærd i Danmark 2014: Videncenter for dyrevelfærd. (s. 36-48). Kapitel 5. Fødevarestyrelsen.

Desuden forventes der en peer-reviewed publikation og en efterfølgende formidling til dansk offentlighed af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen om hundeejeres holdninger og forventninger.

Præsentationer:

- Præsentation på Videncenter for dyrevelfærd workshop i Århus, d. 17. marts 2014.
- Præsentation og poster på Videncenter for dyrevelfærd konference i København, 20. november 2014.
- Præsentation på debatmødet "Velfærd – fornuft eller for dyr?" på Christiansborg d. 18. september.
- Præsentation af delprojektet omkring et fælles sygdomsregister for familiedyr på bestyrelsesmøde for Sektion vedrørende Hund, Kat og Smådyr (SvHKS) i Nyborg, d.29. januar 2015.
- Præsentation på Videncenter for dyrevelfærd workshop i Århus, d. 18. februar 2015.
- Workshop om fremtidigt dansk sygdomsregister for familiedyr afholdt på KU SUND d.25. september 2015.

Alle de ovenfor anførte publikationer og materialer er gjort offentligt tilgængelige på en underside til dyreetik.dk, hvor også yderligere publikationer fra projektet vil blive lagt op.